

## **Az emberi jogok és az igazságszolgáltatás kudarca a Kongói Demokratikus Köztársaságban**

**Az Európai Parlament 2010. október 7-i állásfoglalása az emberi jogok védelme és a jog érvényesülése terén a Kongói Demokratikus Köztársaságban fennálló hiányosságokról**

*Az Európai Parlament,*

- tekintettel a Kongói Demokratikus Köztársaságról szóló korábbi állásfoglalásaira, különös tekintettel a Kongói Demokratikus Köztársaságban kialakult helyzetről és a nemi erőszakról mint háborús bűncselekményről szóló 2008. január 17-i állásfoglalására<sup>1</sup>, valamint a Kongói Demokratikus Köztársaságban fegyveres csoportok által elkövetett szexuális erőszakról és az emberi jogok rendszeres megsértéséről szóló 2009. december 17-i állásfoglalására<sup>2</sup>; tekintettel a nemek közötti esélyegyenlőségnek az EU külkapcsolataiban, valamint a béke megszilárdítása és az állami intézményrendszer kiépítése terén történő általános érvényesítéséről szóló 2009. május 7-i állásfoglalására<sup>3</sup>,
- tekintettel az ENSZ emberi jogi közös irodája által vezetett tényfeltáró misszió 2010. szeptember 24-én közzé tett előzetes jelentésére az Észak-Kivu tartományban található Walikaléban a Kibua-Mpofi tengelyben állomásozó fegyveres csoportok által elkövetett tömeges nemi erőszakról és az emberi jogok más tekintetben történő megsértéséről,
- tekintettel a 2000 júniusában aláírt Cotonou-i partnerségi megállapodásra,
- tekintettel a Tanácsnak a Nagy-tavak régiójáról szóló, 2009. október 27-i következtetéseire,
- tekintettel a Tanácsnak a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén kialakult helyzetről szóló, 2008. október 10-i nyilatkozatára,
- tekintettel a Tanács 2009. október 19-i 2009/769/KKBP együttes fellépésére az Európai Uniónak a Kongói Demokratikus Köztársaság biztonsági ágazatának reformja keretében folytatott rendfenntartó missziójáról és annak a kongói igazságszolgáltatással való viszonyáról (EUPOL RD Congo) szóló 2007/405/KKBP együttes fellépés módosításáról,
- tekintettel a biztonsági ágazat reformja céljából 2005 júniusában felállított EUSEC RD Kongó misszióra (A Tanács 2005. május 2-i 2005/355/KKBP együttes fellépése a Kongói Demokratikus Köztársaság (KDK) biztonsági ágazatának reformja keretében az Európai Unió tanácsadói és segítségnyújtási missziójáról),
- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának a MONUC megbízatásáról szóló 1856

---

<sup>1</sup> HL C 41. E, 2009.2.19., 83. o.

<sup>2</sup> Elfogadott szövegek, P7\_TA(2009)0118.

<sup>3</sup> Elfogadott szövegek, P6\_TA(2009)0372.

(2008). számú határozatára,

- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1925 (2010) számú határozatára, amely meghatározza a Kongói Demokratikus Köztársaságban működő ENSZ-misszió (MONUSCO) megbízatását,
  - tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nők és gyermekek szexuális és emberi jogainak védelméről és tiszteletben tartásáról szóló 1325. számú határozatára, amely valamennyi állam felelősségét hangsúlyozza abban, hogy véget vessenek a büntetlenségnek és felelősségre vonják az emberiség elleni és háborús bűncselekmények elkövetőit, beleértve a nők és lányok ellen elkövetett nemi erőszak és egyéb erőszakos bűncselekmények elkövetőit,
  - tekintettel a KDK parlamentje által 2006-ban elfogadott, a nemi erőszakra szóló törvényre, amely a nemi erőszakért történő felelősségre vonás felgyorsítását és szigorúbb büntetések kiszabását célozta meg,
  - tekintettel az Európai Unió Tanácsának a fejlesztési együttműködés során a nemek közötti esélyegyenlőség előmozdításáról szóló cselekvési tervére, amelynek célja, hogy az EU partnerországokkal folytatott együttműködése során valamennyi szinten biztosítsa a nemek közötti esélyegyenlőség érvényesítését,
  - tekintettel az ENSZ-főtitkár fegyveres konfliktusok során elkövetett szexuális erőszakkal foglalkozó különleges képviselőjének 2010. márciusi kinevezésére,
  - tekintettel Catherine Ashton főképvisező és Andris Piebalgs uniós fejlesztési biztos 2010. augusztus 27-i közös nyilatkozatára az erőszak újraéledéséről Észak-Kivuban (KDK),
  - tekintettel az ENSZ főtitkárának a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén az utóbbi időben civil személyek fegyveres csoportok általi tömeges megerőszakolásáról szóló 2010. augusztus 23-i jelentésére,
  - tekintettel az EU a közös biztonság- és védelempolitika keretében való válságkezelői szerepvállalására az ENSZ BT 1325. és 1820. számú határozatai végrehajtásában, amely során a nemek közötti esélyegyenlőség kérdése szakosodott tanácsadókat küldött a világ különböző pontjain működő összes válságkezelő missziójába;
  - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel Atul Khare, az ENSZ békefenntartásért felelős főtitkárhelyettese jelentette az ENSZ Biztonsági Tanácsának, hogy 2010. július 30. és augusztus 4. között a Kongó keleti részén található bányavidéken 500-nál is többen váltak csoportosan elkövetett tömeges nemi erőszak áldozataivá, köztük fiatal lányok, idős – köztük 75 éves – nők, valamint fiú- és lánygyermekek – a lázadókat és a milíciát vádolják a támadások elkövetésével,
- B. mivel a nemi erőszakot magukban foglaló támadásokra a Luvungi városától csupán néhány mérföldre található ENSZ békefenntartó tábor közelében került sor; mivel úgy tűnik, hogy az ENSZ-dolgozók a 2010. július 30-án kezdődő támadásokat követő napon tudták már, hogy a lázadók elfoglalták Luvungi várost és a környező falvakat

Kongó keleti részén, az ENSZ New York-i központjának azonban még két hétig nem volt tudomása az elkövetett nemi erőszakról,

- C. mivel az ENSZ alapokmánya VII. fejezetének megfelelően az ENSZ Kongói Demokratikus Köztársaságban működő misszióját (MONUSCO) megbízatása felhatalmazza arra, hogy valamennyi szükséges eszközt felhasználjon védelmi feladatainak ellátása érdekében, többek között a bármilyen külföldi vagy kongói fegyveres csoport által fizikai erőszak azonnali veszélyének kitett civileknek, humanitárius szervezetek alkalmazottainak és az emberi jogok védelmezőinek tényleges védelme érdekében, valamint arra, hogy támogassa a kormány erőfeszítéseit a büntetlenség elleni küzdelemben, valamint a polgári személyek védelmében a nemzetközi emberi jogi és humanitárius szabályozást sértő cselekményekkel szemben, ideértve a szexuális jellegű és nem alapuló erőszak valamennyi formáját,
- D. mivel a kongói hadsereg, a Mai Mai milícia, a Demokratikus Erők Ruanda Felszabadításáért (FDLR) szervezet, az Igazságért Kongóban Népfront (FPJC) és az Úr Ellenálló Hadserege (LRA) közötti harcok továbbra is elviselhetetlen megpróbáltatásokat és nélkülözést okoznak a civil lakosságnak a Kongói Demokratikus Köztársaságban,
- E. mivel a kongói hadsereg katonái részt vettek több száz polgári személy meggyilkolásában és megerőszakolásában; és mivel a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti területein folytatódik a nemi erőszak, a polgári személyek és a gyermekek erőszakos sorozása, valamint az emberi jogok súlyos megsértése, a lázadó LRA csapatok, az FDLR szervezet harcosai és a kongói hadsereg által egyaránt,
- F. mivel a nemi erőszak háborús fegyverként való használata felháborító módon mindennapivá vált Kelet-Kongóban, ahol tavaly legalább 8300 nemi erőszakot jelentettek be az ENSZ adatai alapján, és számos további eset történt, amelyek bejelentés nélkül maradtak; mivel az ENSZ menekültügyi főbiztosának adatai szerint 2010 első negyedévében legalább 1244 nő jelentette be, hogy nemi erőszakot követtek el rajta, ami napi 14 ilyen esetet jelent; mivel a szexuális és a nemi alapú erőszakot minden esetben háborús bűncselekménynek és emberiség elleni bűncselekménynek kell tekinteni,
- G. mivel a Kongói Demokratikus Köztársaságban a nemi erőszakot módszeresen használják a fegyveres mozgalmak – köztük az állami hadsereg is – mint terrorháborús taktikát és mint a katonai és gazdasági célok elérését szolgáló eszközt; mivel a nőket szándékosan a családjuk vagy az egész falu szeme láttára támadják meg a közösség megfélemlítésének céljából; az ilyen erőszakos cselekmények eredményeképpen a nők gyakran elveszítik társadalmi pozíciójukat, nem képesek többé gondoskodni gyermekeikről, sőt gyakran életük is veszélybe kerül, mert HIV-vírussal fertőződnek,
- H. mivel a katonai ügyészek és az ügyészek nem folytattak pártatlan nyomozást az emberi jogok megsértői ellen, ezért a csoportosan elkövetett nemi erőszak olyan hétköznapivá vált a kongóiak számára, hogy „elfogadottá” vált az emberi jogok megsértése az ENSZ „felügyelete” alatt álló területen,
- I. mivel a kongói hadsereg emberi, műszaki és pénzügyi erőforrásai továbbra is elégtelenek feladatainak ellátásához a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti tartományaiban, és ehhez a belső fegyelem és a megfelelő kiképzés hiánya is társul,

mindez pedig továbbra is akadályozza abban, hogy betöltse szerepét a lakosság védelmében és a béke helyreállításában,

- J. mivel az elmúlt év folyamán számos nem kormányzati szervezet megfigyelése szerint a KDK-ban egyre inkább elnyomják az emberi jogi aktivistákat, többek között törvénytelenül letartóztatják, üldözik, telefonon fenyegetik őket, és gyakran berendelik őket a titkosszolgálat irodáiba,
  - K. mivel a háborús bűnös Bosco Ntagandát még mindig nem tartóztatták le, sőt magas pozícióba emelték a kongói és ruandai erőknél a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén folytatott közös katonai műveletei irányításában; mivel Kongó volt vezetője, Jean-Pierre Bemba Gombo ellen a Nemzetközi Büntetőbíróságon háborús bűnök, köztük nemi erőszak elkövetéséért pert indítottak,
  - L. mivel az ásványkincsek illegális kereskedelme a Kongói Demokratikus Köztársaságban számos szereplő számára lehetővé teszi, hogy továbbra is ásványi anyagokat vásároljon a lázadó csoportok által ellenőrzött területekről, így finanszírozva e lázadó csoportokat, és mivel ez a konfliktust tápláló és súlyosbító tényező,
  - M. mivel az Egyesült Államokban nemrégiben elfogadott, a konfliktusövezetekből származó ásványkincsekről szóló törvény kísérletet tesz annak megakadályozására, hogy az egyesült államokbeli fogyasztók olyan mobiltelefont, számítógépet vagy más csúcstechnikát képviselő készüléket vásároljanak, amelyet a lázadók fennhatósága alatt lévő bányákból vásárolt ásványi anyagok felhasználásával állítottak elő egyesült államokbeli cégek; mivel a törvény felszólítja az egyesült államokbeli cégeket, köztük a márkás elektronikai eszközöket és ékszereket gyártókat, valamint az ásványfeldolgozókat, hogy évente tegyenek jelentést az értékpapír- és tőzsdefelügyeletnek, hogy termékeikhez felhasználtak-e olyan aranyat, koltánt vagy kassziteritet, amelyet közvetlenül a Kongói Demokratikus Köztársaságból importáltak, vagy az azt övező kilenc ország valamelyikén keresztül csempészték be,
1. határozottan elítéli a 2010. július 30. és augusztus 4. között Észak-Kivuban a Demokratikus Erők Ruanda Felszabadításáért nevű szervezet (hutu lázadó csoport) és a Mai Mai milícia tagjai által legalább 500 nő sérelmére elkövetett tömeges nemi erőszakot és egyéb emberi jogi jogsértéseket, valamint az Észak- és Dél-Kivu más területein elkövetett hasonló cselekményeket;
  2. felhívja valamennyi szereplőt a büntetlenség elleni küzdelem fokozására, valamint az erőszak és az emberi jogi visszaélések azonnali beszüntetésére a KDK-ban, különösen Észak-Kivuban; hangsúlyozza, hogy további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy megszűnjön a helyi és külföldi fegyveres csoportok tevékenysége a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén;
  3. felszólítja az ENSZ-t és KDK kormányát, hogy folytassanak pártatlan és mindenre kiterjedő vizsgálatot az események vonatkozásában annak érdekében, hogy az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jogok megsértéséért felelős személyeket felelősségre vonják és – a kongói és nemzetközi törvényeknek megfelelően – igazságszolgáltatás elé állítsák;
  4. mély aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatosan, hogy a MONUSCO nem tudta

gyakorolni mandátumát és műveleti szabályzatát annak érdekében, hogy védelmet nyújtson a békefenntartó bázis közelében a fegyveres mozgalmak által elkövetett tömeges nemi erőszak és az emberi jogok megsértésének egyéb formái ellen; elismeri ugyanakkor, hogy a szervezet jelenlétére továbbra is szükség van, és kéri, hogy tegyenek meg minden erőfeszítést annak biztosítására, hogy maradéktalanul teljesítse küldetését a veszélyeztetett személyek védelmében;

5. felszólítja az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy sürgősen tegyen meg minden lehetséges intézkedést a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén élő civil lakosság elleni további támadások tényleges megakadályozása, valamint orvosi, humanitárius és egyéb segítség biztosítása érdekében az áldozatok részére; követeli a MONUSCO új magatartási kódexének valódi végrehajtását és egy, az emberi jogok helyzetének megfigyelésével foglalkozó csoport létrehozását;
6. hangsúlyozza, hogy sürgősen szükség van a fegyveres konfliktus politikai megoldására; felszólítja a KDK kormányát, hogy a nemzetközi közösséggel és az Afrikai Unióval szoros együttműködésben teremtsen biztonságot és stabilitást a Kongó keleti részén élők számára, valamint a KDK összes fegyveres csoportját, hogy tartsák tiszteletben az emberi jogokat és azonnal csatlakozzanak a békefolyamatról folyó párbeszédhez;
7. szorgalmazza a nők fokozott és azonnali bevonását a KDK-ban zajló konfliktus megoldásának megtalálására irányuló valamennyi kezdeményezésbe, többek között közvetítőként, tárgyalóként és a konfliktus rendezésére irányuló intézkedések végrehajtásában;
8. hangsúlyozza, hogy finanszírozandó segélyprogramok középpontjában az igazságszolgáltatási rendszer rehabilitációjának és reformjának (a megelőzési és védelmi dimenzió beépítésével, valamint a szexuális erőszak elkövetőinek büntetlensége elleni küzdelemmel), valamint az áldozatok támogatásának és a társadalomba való újbóli beilleszkedésüknek kell állnia; ebben az összefüggésben kéri, hogy a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén elkövetett tömeges nemi erőszak kérdését utalják a Nemzetközi Büntetőbíróság elé;
9. hangsúlyozza, hogy a Kongói Demokratikus Köztársaság elsődleges humanitárius prioritása a valódi nemzeti hadsereg létrehozása; megismétli, hogy a kiképzésre és tisztességes fizetésekre van szükség a kongói hadsereg reformja és a fegyelem javítása érdekében;
10. felkéri a KDK parlamentjét, hogy az alkotmánynak megfelelően hozza létre a Nemzeti Emberi Jogi Bizottságot, majd e első lépést követően fogadjon el törvényt az emberi jogi jogsértések áldozatai és szemtanúi, valamint az emberi jogi aktivisták, a segélyszervezetek alkalmazottai és az újságírók védelméről;
11. felszólítja a Nagy-tavak régió országait, hogy tartsák magas szinten a régió békéjének és stabilitásának a meglévő regionális mechanizmus segítségével történő közös elmozdításával kapcsolatos elkötelezettségüket, és hogy fokozzák a régió gazdasági fejlődésével kapcsolatos erőfeszítéseiket, különös figyelmet szentelve a megbékélésre, az emberek biztonságára, a bíróság előtti elszámoltathatóság javítására, a menekültek és a lakhelyüket az egyes országokon belül elhagyni kényszerült személyek visszatérésére és integrációjára;

12. kéri az Európai Uniót és a tagállamokat, hogy támogassák az EUSEC RD és EUPOL RD misszió tevékenységeit; kéri, hogy a közös biztonsági és védelmi politika keretében folytatott tevékenységek során teljes mértékben biztosítsák a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítését; e tekintetben kéri, hogy az operatív hatékonyság javítása érdekében a civil és katonai missziókban is erőteljesen érvényesítsék a nemek közötti esélyegyenlőség szempontját, mivel az EU kulcsszereplőként jelentős „hozzáadott értéket” biztosíthat a fegyveres konfliktusokban a nőket érintő problémák kezelésében és a konfliktusmegelőzésben;
13. sajnálja a segélymunkásokkal szembeni erőszak fokozódását, és fejet hajt a humanitárius szervezetek által bizonytalan feltételek között végzett rendkívül nehéz munka előtt;
14. üdvözlí az Egyesült Államok új, a konfliktusövezetekből származó ásványkincsekről szóló törvényét, és kéri a Bizottságot és a Tanácsot, hogy vizsgálják meg egy ilyen irányú jogalkotási kezdeményezés lehetőségét; sürgeti a Kongói Demokratikus Köztársaság kormányát, hogy a nyersanyag-kitermelő ágazat átláthatóságának javítása és a helyes kormányzás biztosítása érdekében teljes mértékben alkalmazza a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezést (EITI) és azt tartsa is be, kéri a Bizottságot és a Tanácsot, hogy fokozzák a korrupció elleni küzdelmet a Kongói Demokratikus Köztársaságban, amely továbbra is aláássa az emberi jogokat és hozzájárul azok megsértéséhez;
15. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Afrikai Unió intézményeinek, a Dél-Afrikai Fejlesztési Közösségnek (SADC), Nagy-tavak régió kormányainak, ideértve a KDK-t és Ruandát, az ENSZ főtitkárának, az ENSZ fegyveres konfliktusokban elkövetett szexuális erőszak kérdésével foglalkozó különmegbízottjának, az ENSZ humanitárius ügyekért felelős főtitkár-helyettesének és gyorssegélyekkel foglalkozó koordinátorának, az ENSZ Biztonsági Tanácsának és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának.